

Vlastivěda pro 4.–5. ročník – Porozumění v souvislostech nová řada vytvořená v souladu s RVP ZV

Tento nový soubor učebnic, pracovních sešitů a multimediálních interaktivních učebnic MIUč+ pro vzdělávací obor Člověk a jeho svět klade důraz na **porozumění v souvislostech**.

AKCE PRO ŠKOLY

Při zakoupení **pracovního sešitu Vlastivěda 4** nebo **Vlastivěda 5 Poznáváme naše dějiny** pro celou třídu získáte **ZDARMA** licenční certifikát na aktivaci kterékoli **MIUč+ dle vlastního výběru** na školní rok 2020/2021 (školní multilicence a žákovské licence).

Na objednávku připište „Akce VL 4 P“, „Akce VL 5 P“.
Akce platí do **30. 9. 2020**.

Učebnice

Díky propojení **učebního textu na podbarveném pozadí**, motivační ilustrace a otázek si žáci mohou učivo osvojit více způsoby. V kapitolách a podkapitolách, které jsou věnovány dobovému způsobu života a práce, je zařazena **motivační ilustrace** s jednoduchými otázkami. Kapitoly popisující utváření a vývoj českého státu obsahují **motivační text**, díky němuž se žáci mohou pomoci kontrolních otázek zdokonalit ve **čtení s porozuměním**.

Stejně jako **úkoly k zamyšlení**, tak i **mezipředmětové úkoly** mají za cíl žákům napomáhat **uvědomit si dějinné skutečnosti a pochopit souvislosti**. Žákům s hlubším zájmem o dějiny mohou doplňující mapky pomoci zařadit „naše“ dějinné události do **evropského kontextu**. Rozvíjení znalostí a probouzení zájmu o dějiny podporují doplňující informace uvedené jako **zajímavosti**, jejichž znalost by po žácích neměla být vyžadována.

V závěru kapitol si žáci společně s vtipným lišákem učivo zopakují prostřednictvím **stručného shrnutí** a **opakovacích otázek**. K prověření znalostí větších učebnic celků jsou připravena dvě **čtvrtletní** a jedno **závěrečné opakování**.

V tipech na výlety za poznáním českých dějin a života našich předků jsou v mapě ČR vyznačeny nejen cíle výletů – skanzeny, památníky a muzea týkající se probíraných období –, ale také místa, kde se nacházejí stavby, památky, popř. naleziště významných historických artefaktů na ilustračních fotografiích.

U příslušných historických událostí jsou objasněny důvody pro stanovení **státních svátků** a je poukázáno na hodnoty, které si máme připomínat.

VLASTIVĚDA 4 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY Z PRAVĚKU DO NOVOVĚKU

D A4 56 str. 4-93 95 Kč

V učebnici doporučené pro 4. ročník se žáci **seznámí se způsobem života a práce našich předků i s hlavními událostmi nejstarších českých dějin**, a to až po nástup Habsburků na český trůn. Žáci se naučí chápat **pojem dějiny** a jejich orientační dělení. Uvědomí si, jak se naše vlast v průběhu mnoha staletí měnila a vyvíjela, které **znalosti a dovednosti** člověk získal, jak se utvářela **lidská společnost a kultura**.

VLASTIVĚDA 5 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY Z NOVOVĚKU DO SOUČASNOSTI

D A4 56 str. 5-93 95 Kč

V učebnici doporučené pro 5. ročník se žáci seznámí se způsobem života a práce našich předků i s hlavními událostmi českých dějin – **od počátku novověku až do současnosti**.

Větší prostor, než bývá zvykem, je věnován **moderním dějinám**. Jejich poznání vede žáky nejen k lepšímu porozumění dnešní společnosti, ale také k uvědomování si **významu dodržování lidských práv a svobod** a k **utváření hodnot**, jako je **spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost**.

DOPORUČUJEME OBAL A4 NA VÝŠKU (300 × 430 mm), PP 110

A4

S-A4-V

9 Kč

UKÁZKA: UČEBNICE VLASTIVĚDA 4 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY

Motivační text – ukázka z literatury doplněná otázkami, které směřují k zamyšlení nad probíraným tématem

Časová osa s obdobím, které se právě probírá

Úkoly s přesahem do jiných předmětů

Úkoly a otázky k práci s internetem a encyklopediemi

Zajímavosti uvádějí doplňující informace, jejichž znalost by neměla být po žácích vyžadována, mohou však u nadanějších žáků vzbudit hlubší zájem o dějiny.

2. VLÁDA LUCEMBURKŮ

Království toto jsme našli tak zpuštěné, že jsme nenašli ani jediného hradu, který by nebyl zastaven ve všem příslušných státek královských, takže jsme neměli kde jinde bydlet, leč v domech městských jako jinošů a měšťan. Hrad pražský byl opuštěn, pobořen a zničen... Na tom místě jsme dali vystavět nový a krásný palác s velikým nákladem, jak jej dnes možno spatřiti... Ceti pak šlechtění mužové z Čech, hledíce k tomu, že pocházejí ze starého rodu králů českých a majíce nás v lásce, poskytli nám pomoci, abychom znova nabýli hradů a státek královských. ... A měli jsme mnoho ochotných rytířů ke své službě; i prospívalo království den ode dne ...
Vita Caroli (Vlastní životopis Karla IV.), upraveno.

- V jakém stavu bylo České království, když Karel IV. převzal vládu?
- Jak se k němu v Čechách chovali a proč?

Po smrti Václava III. zůstalo České království bez přemyslovského následníka trůnu. Boje o český trůn skončily, až když si česká šlechta vybrala za krále Jana Lucemburského a ten se oženil se sestrou Václava III. (dcerou Václava II.) – Eliškou Přemyslovnou.

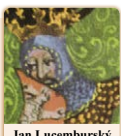
Jan Lucemburský

Jan je někdy označován jako „král cizinců“. Nerozuměl česky, s českými šlechtici měl neshody. Více než v českých zemích **pobýval v cizině**. Na evropských dvorech úspěšně vyjednával a připravoval vhodné podmínky pro státnické úspěchy svého syna, získal i nová území. Na své aktivity potřeboval hodně peněz. Půjčoval si je od české šlechty, která za jeho nepřítomnosti získávala stále větší moc. Jako zástavu Jan dával královské hrady. V království panoval **nepořádek**, kvůli loupeživým tlupám tu nebylo bezpečno. Jan padl v bitvě u Kresčaku (v roce 1346).

2 Jan Lucemburský se v bitvě u Kresčaku účastnil jako spojence francouzského krále. V té době už byl zcela slepý, svého koně však přý nechal uvázat ke koním svých společníků a odvést do válečné vřavy. Vypráví se, že když mu oznámili, že Francouzi před anglickými vojsky utekli, prohlásil: Toho boháď nebude, aby český král z boje utíkal.

Karel IV.

Syn Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny Karel IV. je **považován za nejvýznamnějšího panovníka** Českého království. Byl neobyčejně **schopný, vzdělaný** a cílevědomý a zasloužil se o nebylý **rozkvět země**. Zajistil zde klid a bezpečí, podporoval vzdělanost, umění, řemesla i obchod. Získal **nová území**, a to bez bojů – některá nabyl **obratným vyjednáváním** a některá **vyženil**. Jeho zájmy, cíle a úspěchy přesahovaly český stát – byl zvolen **císařem** Svaté říše římské a stal se nejmožnějším politikem tehdejší Evropy.

Jan Lucemburský

Karel IV.

VLÁDA LUCEMBURKŮ

2 Karel IV. byl po narození pojmenován Václav. Od sedmi let pobýval na francouzském dvoře u svého strýce Karla IV. Sličného. Při biřmování po něm převzal jméno Karel, protože Václav se prý Francouzům obtížně vyslovovalo. Přídomek IV. získal, když byl v roce 1346 zvolen římským králem a v pořadí čtvrtým Karlem na římském trůnu. Českým králem byl korunován v roce 1347. Císařem Svaté říše římské se stal v roce 1355.

O české království se Karel začal starat z pověření Jana Lucemburského, ještě než se stal českým králem.

1 Znovu si přečtete úvodní motivační text a uvedte příklady kroků, které Karel při obnově království učinil.

Když pak měl být českým králem korunován, **nechal** k této příležitosti **zhotovit skvostnou korunu zasvěcenou sv. Václavovi**.

1 Zamyslete se, proč nechal Karel IV. zasvětit korunu právě sv. Václavovi.

2 Svatováclavská koruna, kterou Karel IV. nechal zhotovit, je základem českých korunačních klenotů. Zjistěte, které předměty mezi ně ještě patří, z které doby pocházejí a kde jsou uloženy.

svatováclavská koruna

Zakladatel a stavitel

Za Karlovy vlády se **Praha stala největším městem střední Evropy**.

1 V době Karlovy vlády měla Praha asi 40 tisíc obyvatel, což bylo na tehdejší dobu skutečně výjimečné. Dnes má asi 1 287 tisíc obyvatel. Zkusíte odhadnout, kolikrát se do dnešní doby počet obyvatel zvětšil. Více než dvacetkrát, více než třicetkrát, nebo více než čtyřicetkrát?

Karel založil **Nové Město pražské** a zveleboval i starší části Prahy.

2 Jen v první etapě výstavby Nového Města pražského bylo postaveno 650 domů. Ty byly podsklepené, vícepatrové, široké asi 11 m. Do Nového Města pražského měla ze starších částí Prahy přesídlit všechna hlúčná řemesla.

Nechal zbudovat **kamenný most**, dnes známý pod názvem **Karlův most**.

1 Která řeka protéká Prahou a Karel IV. přes ni nechal zbudovat známý most?

2 Karlův most byl zbudován v místech, kde byl již předtím postaven tzv. Juditín most. Juditín se nazýval proto, že jeho výstavbu podporovala Judita Durynská, manželka přemyslovského knížete a krále Vladislava II. Juditín most byl poškozen povodní v roce 1342.

Karel podporoval stavbu **Chrámů sv. Víta** a nechal postavit řadu dalších kostelů a klášterů.

2 První kostel na místě dnešního Chrámů sv. Víta měl podobu rotundy a byl založen knížetem Václavem. Kvůli malým rozměrům rotundu nahradila bazilika, jejíž stavbu zahájil kníže Spytihněv II. v roce 1060. V této bazilice byl v roce 1344 za přítomnosti Jana Lucemburského a mladého Karla IV. položen základní kámen katedrály sv. Víta. Celý název katedrály zni sv. Víta, Václava a Vojtěcha.

Karlův most

Chrám sv. Víta (zezadu)

34

3. Bitva u Kresčaku

- jedna z bitev tzv. stoleté války
- „stoletá válka“ s přestávkami probíhala v letech 1337–1453
- bojovaly spolu Francie a Anglie – příčinou byl spor o Flandry (území dnešní Belgie) a územní nároky anglického krále ve Francii

LEGENDA

- tradiční území českého státu
- území připojená Lucemburky
- 1: Kresčak

MANŽELKY KARLA IV.

2 **Blanka z Valois**

- oddána jako sedmileté děti
- dcery Markéta a Kateřina

2 **Anna Falcká**

- syn Václav – zemřel ve věku dvou let

2 **Anna Svidnická**

- dcerka Eliška a syn Václav (budoucí král)

2 **Alžběta Pomořanská**

- 6 dětí, z nich dcera Anna (budoucí anglická královna), synové Zikmund (budoucí král) a Jan

35

Výňatky z recenzního posudku MŠMT k Vlastivědě 4 – Poznáváme naše dějiny

doc. PhDr. František Čapka, CSc.:

„Text učebnice je představen v souladu se současným pojetím české historiografie, dané odklonem od schematického výkladu dějin a historických klíš. Moderní přitažlivá forma umožňuje přehledné členění látky do kompaktních celků, které tvoří náplň jednotlivých vyučovacích hodin. Tematické okruhy pokrývají v chronologické posloupnosti základní momenty politických, hospodářských a duchovních dějin, poskytují informace i o reáliích všedního dne (každodennosti).“

„Z didaktických úkolů vede učebnice žáky k samostatnému používání získaných poznatků a k formulování problémů ve své podstatě blízkých nebo shodných se současnými civilizačními problémy, a jednak je učí používat získané poznatky k tvořivosti a samostatnosti v běžném životě, čímž napomáhá utvářet základní mravní hodnoty a vlastenecké citění.“

„Učebnice směřuje k tomu, aby výuka vlastivědy měla charakter multimediální a multimetodický s možnostmi využití mnoha zdrojů informací, jež představují nejen psané texty, ale i dynamické barevné a kreslené obrázky.“

„Učebnice se vyznačuje vyvážeností textu a inspiračním pojetím, které směřuje k samostatné práci žáků i k výchově jejich schopností vést dialog a směřovat k myšlenkovému pluralismu.“

Výňatky z recenzního posudku MŠMT k Vlastivědě 5 – Poznáváme naše dějiny

PaedDr. Blanka Janovská

„Textová část učebnice motivuje žáky k vyhledávání informací na internetu, v encyklopediích, vybízí je k návštěvám muzeí, skanzenů i výstav.“

„Grafická složka učebnice odpovídá věku žáků i vzdělávacímu obsahu. Obrazy, grafy, dobové fotografie, časové osy, četné ilustrace, mapky atd. přibližují poutavým způsobem jak život našich předků, tak i ten současný.“

„Vzhledem k pojetí dané učebnice a celé řadě nabízených činností žákům se uplatňuje většina průřezových témat, zvláště je kladen důraz na uvědomování si významu dodržování lidských práv a svobod, rozpoznání základních demokratických a nedemokratických rysů společnosti a utváření hodnot jako je spravedlnost, solidarita a tolerance. Rovněž jsou začleněna témata odpovědnosti a k ochraně přírody a přírodních zdrojů a k řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí.“

UKÁZKA: UČEBNICE VLASTIVĚDA 5 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY

Motivační ilustrace s jednoduchými otázkami, které procvičují zrakovou percepci a poskytují každému žákovi šanci na úspěch

Otázky k zamyšlení napomáhají zapamatování učiva a podporují rozvoj logického myšlení a vyvozování souvislostí.

RAŽSKÉ JARO A NORMALIZACE

ŽIVOT V DOBĚ PRAŽSKÉHO JARA A NORMALIZACE

1. Ze kterého období fotografie pochází? Z období pražského jara, nebo normalizace? Z čeho na to usuzujete?
2. S kým se pionýři seznamují?
3. Jak asi člen pohraniční stráže popisuje svou práci dětem a proč je ozbrojen?
4. Proč byly hranice uzavřeny a přísně střeženy?
5. Popište pionýrský stejnkroj.

V 60. letech Československo pozvolna obnovovalo přerušené vztahy se světem v hospodářské, vědecké i kulturní oblasti. S novými informacemi se v lidech probouzel nový zájem o **politické dění a jiný životní styl**. Mimořádného rozvoje se dočkala zejména **kultura**. Situace se však naprosto změnila po **potlačení pražského jara** v době **normalizace**.

Kultura, zájmová činnost a sdělovací prostředky

V době pražského jara

V 60. letech tisk, rozhlas a televize postupně začaly informovat o životním stylu v **západních zemích** i o **kritickém veřejném mínění**. Začaly se překládat knihy moderních západních autorů, promítat zahraniční filmy a poslouchat písničky západních hudebních skupin.

Obrovský rozvoj československé kultury souvisel s tímto vlivy, jednak s uvolněním cenzury. Vznikala **nová divadla** (např. *Semafor*, *Rokoko*, *Husa na provázku*) a **velká spousta hudebních rockových skupin** (např. *Olympic* [olimpik], *The Blue Effect* [d blú efekt]).

☞ Zaspívejte si písničku *Želva* od skupiny *Olympic* (viz zpěvník *Já, písnička 2*).

Československá **filmová tvorba** získala řadu **mezinárodních ocenění**, ve 2. polovině 60. let dokonce dva **Oscary*** (za filmy *Obchod na korze* a *Ostře sledované vlaky*).

Umělecká činnost byla svobodnější a nemusela zobrazovat radostné občany socialistického státu. Naopak – koncem 60. let byly natočeny i **filmy pravdivě zobrazující** např. působení našich letců v Anglii, křivdy páchané při zakládání JZD nebo totalitní praktiky KSČ. Vznikaly **knihy**, které kriticky popisovaly život v komunistickém režimu.

4. Zopakujte si, co byly politické procesy, jak probíhalo zakládání JZD a o čem bylo zakázáno vyučovat ve školách.

Mládež se zajímala o vše, co pocházelo ze západních zemí. Poslouchala **rock'n'roll** [rokenrol], **bigbit** (z angl. bigbeat), četla zahraniční literaturu a přejímala **módu** dlouhých vlasů, tupírovaných účesů a nošení džínů. Vracela se také k **prvorepublikovému trampování**. Obnovila se činnost **Sokola** a **Junáka**.

V době normalizace

Za normalizace byly uvedené filmy a knihy **zakázány**. Nic nemělo připomínat Západ (dokonce i hudební skupiny *Rangers* [rendžrs] a *Greenhorns* [grin horns]) se musely přejmenovat na *Plavce* a *Zelenáče*). Zpěváci a skupiny se musely vzdát umělecké svobody a pomáhat režimu vytvářet zdání normálního života.

2. Jednou z nejpouštěnějších zpěvaček 60. let byla **Marta Kubišová**. Od roku 1970 ji bylo kvůli jejímu postojům k okupaci znemožněno vystupovat, nahrávat, jeji písničky se nesměly hrát ani poslouchat. Sledovala a pronásledovala ji StB, což se ještě zhoršilo poté, co podepsala Chartu 77 a působila i jako její mluvčí.

Některé lidi se rozhodli navzdory zákazům vydávat i komunisty **nepovolené knihy** a **časopisy**. Tomuto tajemnému vydávání se říká **samizdat**. Texty byly **opisovány** na psacích strojích, lidé si je tajně půjčovali a dále přepisovali.

☞ Která literární díla byla asi zakázána? Čím byli lidé motivováni k tak praradnému rozšiřování zakázaných textů?

☞ Po srpnových událostech byly **Sokol** a **Junák** opět **zakázány**, stejně jako západní móda.

☞ samizdat – samizdat [sa:mizdat]

* Oscar – cena Americké filmové akademie

kytarista a zpěvák The Blue Effect

Marta Kubišová

PRAŽSKÉ JARO A N...

Za účelem ovlivňování a kontrolování názorů mladých lidí byla obnovena činnost **jednotné organizace pod dozorem KSČ**. Mládež na středních a vysokých školách organizoval **Socialistický svaz mládeže (SSM, dříve ČSM)**. Děti na základních školách chodily opět do **pionýrské organizace (PO)**, která byla předstupněm SSM.

5. Jak se změnilo označení svazu mládeže? S čím změna souvisela?

6. Vysvětlíte, co jsou to sdělovací prostředky, a uveďte příklady.

Sdělovací prostředky všechny informace přizpůsobovaly tak, aby to vyhovovalo komunistické vládě. Pokud lidé chtěli získat informace oprostě od komunistické propagandy, mohli opět pouze tajně poslouchat zahraniční rozhlasové stanice (BBC, Svobodná Evropa nebo Hlas Ameriky).

2. Sdělovací prostředky zkracovaly skutečnost natolik, že například o závažné havárii černobylské jaderné elektrárny v roce 1986 dokonce informovaly až po třech dnech (!) a jen krátkou zprávkou bez důležitých informací. Lidé v Československu tak byli vystaveni nebezpečí, aniž se před nimi mohli nějak účinně chránit (např. alespoň omezením vycházení).

Průvodní jevy normalizace

KSČ se snažila občany ucháhlolit výstavbou **nákupních středisek, kulturních domů** a ještě většího počtu **panelových domů**. Lidé si často poživali **chaty** či **chalupy** na víkendy a dovolenou.

Některé lidi vstupovali do KSČ nejen z přesvědčení, ale také ve snaze získat (nebo ztratit) lepší práci nebo zajistit dětem možnost studia. Běžnou součástí života se opět stala **přetvářka** a **úplatkářství**.

7. Zamyslete se, proč lidé trávili dovolenou na chatách, a nikoli např. u moře v Itálii nebo na poznávacím zájezdu ve Francii.

☞ Příběh o snaze získat chalupu k rekreaci je vtipně popsán ve filmu *Na samotě u lesa*. Objeví se zde i prvek úplatkářství.

Vysvětlíte, co je to úplatkářství.

2. V 80. letech kvel také černý obchod s měnou západních států a tzv. bony – odběrní poukazy speciální řady obchodu TUZEX se zahraničím a luxusním zbožím.

☞ Zeptejte se prarodičů a rodičů, zda někdy v TUZEXU nakupovali, a pokud ano, které výrobky.

☞ Dívám se u nás často říká rifle. Toto označení pochází od italské značky Rifle, která se prodávala v TUZEXU.

Občane se nemuseli o nic starat, o nic usilovat, nemuseli nést odpovědnost – komunistický stát plánoval a **řídil životy svých občanů** v jednotné mase. Na to, aby žádný aktivní „narušitel“ nekázal „občanskou disciplínu“, dohlížela **StB**. Všechny **podezřelé sledovala** špehováním, odposloucháváním a kontrolou pošty, prováděla domovní prohlídky, výsledky často dopravelo fyzické násilí. Stále se **rozšiřoval počet spolupracovníků**, kteří na lidi ve svém okolí donášeli.

2. Podle Listiny základních práv a svobod mimo jiné platí: „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem. Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“ Diskutujte o tom, jak StB tato práva porušovala.

Po roce 1968 **uteklo na Západ** více než 200 tisíc lidí, mezi nimi i přední umělci, vědci a sportovci.

☞ Připravte medailonky Karla Kryla, Josefa Škvoreckého, Miloše Formana, Pavla Kantoru, Martiny Navrátilové, popř. i dalších osobností, které se rozhodly z ČSSR utéct na Západ.

☞ Diskutujte o tom, zda je pro vás důležitá možnost vyjádřit svůj názor, ohradit se proti nespravedlnosti, rozhodnout, jaké výrobky si koupíte, jak budete trávit volný čas, jakou hudbu budete poslouchat, jaké si zvolíte studium a zaměstnání.

Ve 2. polovině 60. let se poměry v Československu začaly uvolňovat. Byla zmírněna cenzura, narůstala **krása komunistické vlády**. Dne 21. srpna 1968 však do ČSSR vstoupila vojska SSSR a dalších zemí s **komunistickou vládou**. V období tzv. **normalizace** pak byl obnoven totalitní režim včetně kontroly nad životy a zájmy **československých občanů**. **Nedodržování závazku o respektování lidských práv a svobod kritizovala Charta 77**. Její stoupenci i další disidenti byli **StB pronásledováni**.

1. Které období je označováno jako „pražské jaro“?
2. Kdo jsou disidenti a co je samizdat?
3. Proč u nás v 60. letech nastal prudký rozvoj kultury?
4. Podle obrázku na str. 44 popište, jak se KSČ snažila odmla ovlivnit život lidí.

☞ Špehování – spioning [spi:ɔɪŋ]

Vyprávějte – otázky k diskusi

Průřezová témata přispívají k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů mezi lidmi a k uvědomování si následků lidských rozhodnutí a činností.

Opakovací otázky určené k doplnění shrnutí probraného učiva

Úkoly určené pro práci ve skupinách rozvíjejí schopnost spolupráce.

Pracovní sešity

Barevný pracovní sešit je vždy rozvržen obdobně jako příslušná učebnice a svým obsahem odpovídá předkládaným učebním textům. Pomocí otevřených otázek i nápaditých a zábavných úkolů (řešení doplňovaček, přesmyček, osmišměrek) si žáci procvičí a upevní učivo. Sešit obsahuje i časovou osu se shrnutím základních událostí probraného období našich dějin.

VLASTIVĚDA 4 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY Z PRAVĚKU DO NOVOVĚKU

VLASTIVĚDA 5 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY Z NOVOVĚKU DO SOUČASNOSTI

NOVINKA

D A4 32 str. 4-95 54 Kč

A4 32 str. 5-95 54 Kč

PRACOVNÍ SEŠIT VLASTIVĚDA 4

UKÁZKA: PRACOVNÍ SEŠIT VLASTIVĚDA 4 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY

III. PRVNÍ ZNÁMÉ NÁRODY NA NAŠEM ÚZEMÍ
1. KELTOVÉ

1 Na časovou osu barevně vyznačte období, kdy na našem území pobývali Keltové.

2 Vyluštěte tajenku.

- Kamenné rotační mlýnky se nazývají ...
- Keltové považovali rostliny (např. jmelí a dub) za ...
- Keltové z bronzu vyráběli různé tvarované a ozdobené ... na šaty.
- Keltská řemesla byla oproti výrobě původních obyvatel mnohem ...
- Keltové kovali železné nástroje do nových tvarů a ...
- Švartna je surovina podobná černému ...
- Díky spojení našeho území s keltským kmenem Bóiu získala naše země označení ...

Tajenka: Keltské hradíště chráněné pásy kamenných hradeb a valů označujeme jako _____.

3 Barevně označte obrázky, které se pojí s keltskými dovednostmi.

4 Do věty doplňte chybějící slova.
Keltové byli úspěšní obchodníci. V místním i dálkovém obchodu používali _____, které si sami razili ze _____ a _____.

5 Nakreslete rostlinu nebo zvíře, které Keltové pokládali za posvátné.

6 Vyluštěte přemýšku a doplňte větu.
ROVUDIDĚ _____ měli v keltské společnosti mimořádné postavení. Ovládali nauky o bozích, přírodě, posvátnu, léčitelství i soudní moci.

2. GERMÁNI

1 Na časovou osu barevně vyznačte období, kdy na našem území pobývali Germáni.

2 Z nabídky vyberte tvrzení, která se vztahují k pobytu Germánů na našem území, a barevně je označte.

- usadili se u nás kolem roku 500 př. n. l.
- osady neopcepovali
- výroba kvalitní ocele
- osady nechránili příkopy
- používání hmečského kruhu
- dovední šperkaři
- v době války osady chránili palisádami
- nejlepší obranou je útok
- chov dobytka
- usadili se u nás přibližně na přelomu letopočtu
- naše území ovládali do konce 4. století
- zhotovování zemědělského nářadí
- nejlepší obranou je opevnění
- pěstování plodin
- řemeslně byli na vyšší úrovni než Keltové
- řemeslně byli na nižší úrovni než Keltové

3 Řikejte, jak slova z nabídky souvisejí s pobytém Germánů na našem území. V osmisměrci vyškrtávejte slova z nabídky. Zbylá písmena tvoří tajenku.

Nabídka:

BOJOVNÍCI	MEČ
GERMÁNI	OBRANA
CHOV DOBYTKA	OCEL
KOPI	OŠTĚP
KOVÁŘSTVÍ	SEKERA
KVÁDOVÉ	ÚTOK
MARKOMANI	ZBRANĚ
MAROBUD	

Tajenka: Germáni vlastní mince _____.

4 Do věty doplňte chybějící slova.
Germáni zřejmě uctivali velké množství božských i dalších _____ bytosti (démonů, duchů živlů atd.), které se v různých oblastech _____.

5 Na internetu zjistěte jména některých germánských bohů a zapíšte je.

6 Ve starověké encyklopedii Historia naturalis římský historik Plinius starší uvádí, že Germáni měli rádi ovesnou kaši. Najděte recept nebo se domluve se svými rodiči a zkusťe ji připravit. Z nabídky vyberte pouze ty přísady, které Germáni také mohli používat, ostatní přeškrtněte.

- rozdrčená ovesná zrna
- drobné lesní ovoce
- moučkový cukr
- sůl
- sušené banány
- med
- mléko nebo voda
- pomeranče

PRACOVNÍ SEŠIT VLASTIVĚDA 5

UKÁZKA: PRACOVNÍ SEŠIT VLASTIVĚDA 5 POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY

5. OBNOVENÍ DEMOKRACIE A VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY

1 Na časovou osu vyznačte rok, kdy proběhla sametová revoluce, a rok, kdy vznikla samostatná Česká republika.

2 Barevně označte vše, co se pojí se sametovou revolucí, ostatní přeškrtněte.

zlomový okamžik nastolení komunistického režimu u nás

- vzpomínková akce k uctění památky studentských obětí v roce 1968
- 17. listopad
- vzpomínková akce k uctění památky studentských obětí v roce 1939
- demonstranti s květinami a svíčkami
- upevnění komunistického režimu
- hrubé a neurvalé chování během stávek a demonstrací
- speciální policejní jednotky s květinami a svíčkami
- změna komunistického režimu
- odstoupení demokratické vlády
- Diskuzní fórum
- 17. října
- 28. října
- Občanské fórum
- odstoupení komunistické vlády
- Velejné fórum
- demonstranti s obušky a vodními děly
- vzpomínková akce k uctění památky studentských obětí v roce 1945
- klidné a slušné chování během stávek a demonstrací
- zlomový okamžik pádu komunistického režimu u nás
- speciální policejní jednotky s obušky, obrněné transportéry a vodní děla

3 Vytvořte myšlenkovou mapu na téma obnovení demokracie po sametové revoluci. Do volného místa napíšte vše, co si s ní spojujete.

obnovení demokracie

4 Vyluštěte přemýšku a doplňte věty.
ŽRNIT DOŘSTIVOHÁSPI ÚDYRA CPERÁ SVLAVÍTNIC TIKANDOP MIFRY
Místo státem plánovaného hospodářství se obnovovalo _____, v němž se výroba řídí poptávkou, a nikoli nařízením státu. Pro pomoc nezaměstnaným vznikaly _____ a byla zavedena podpora v nezaměstnanosti. Většina znárodněného majetku byla převedena do soukromého _____. Bylo možno soukromé _____. Vznikly nové _____, z nichž mnohé uspěly i ve světě.

OBNOVENÍ DEMOKRACIE A VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY

5 Vyberte správná tvrzení.

Česká republika

- vznikla 28. října 1918.
- vznikla 1. ledna 1993.
- se řadí mezi demokratické státy s fungujícím tržním hospodářstvím.
- se řadí mezi nedemokratické státy s centrálně plánovaným hospodářstvím.
- je členem OSN, NATO a Evropské unie.
- je členem RVHP a SSSR.

6 Řikejte, jak slova z nabídky souvisejí se životem v demokracii po sametové revoluci. V osmisměrci vyškrtávejte slova z nabídky. Zbylá písmena tvoří tajenku.

Nabídka:

CESTOVÁNÍ	PRÁVA	SVOBODA
DEMOKRACIE	SKAUT	VÍRA
JAZYK	SLET	VOLBY
KVALITA	SOKOL	ŽIVNOST
OBNOVA	STUDIUM	ŽIVOTNÍ ÚROVEŇ

Tajenka: Světově respektovaný bojovník za lidská práva, jeden z autorů a mluvčích Charty 77, jedna z hlavních osobností sametové revoluce, prezident Československa po sametové revoluci a prvním prezident České republiky byl _____.

7 Zakroužkujte písmena pouze u správných tvrzení o životě v době obnovení demokracie. Zakroužkovaná písmena tvoří slovo z tajenky. Doplňte ji a zkusťe ji vlastními slovy vysvětlit.

- O Soukromý majetek se často ve špatném stavu vracel původním vlastníkům nebo jejich dědicům.
- D Vznikl trh s výběrem rozmanitých výrobků, s různou kvalitou i cenou.
- R Fronty na běžné spotřební zboží se staly každodenní nutností.
- P Vedle státních škol vznikaly i soukromé a církevní školy.
- T Ve škole začala být povinná ruština.
- O Děti se učily více angličtinu, němčinu, španělštinu a další cizí jazyky.
- K Lidem byl zamezen přístup k moderní západní literatuře a filmům.
- V Koncerty u nás pořádaly i světově proslulé hudební kapely a zpěváci.
- Z Tisk, rozhlas a televize nemohly svobodně informovat o dění u nás i ve světě.
- E Vznikaly nové noviny, soukromé rozhlasové i televizní stanice.
- D Lidé mohli pracovat v zahraničí.
- L Žáci a studenti se však nesměli účastnit výměnných pobytů.
- J Vysokoškoláci mohli studovat pouze na soukromých univerzitách.
- N Vědci se mohli podílet na zahraničních výzkumných projektech.
- O Mnoho sportovců využilo nabídky zahraničních klubů ke spolupráci.
- S Lidé mohli vyznávat libovolně náboženství bez jakýchkoli posthů.
- C Životní úroveň obyvatel výrazně klesla.
- T Zaváděla se účinná opatření k ochraně životního prostředí.

Tajenka: Svoboda znamená _____.

MIUČ+ MULTIMEDIÁLNÍ INTERAKTIVNÍ UČEBNICE PLUS VLASTIVĚDA – POZNÁVÁME NAŠE DĚJINY

obsahuje INTERAKTIVNÍ VERZI TIŠTĚNÉ UČEBNICE a PRACOVNÍHO SEŠITU

UČEBNICE

I BEZ INSTALACE!
WWW.UCEBNICE-ONLINE.CZ

Kliknutím na ikonky se zobrazí:

- interaktivní cvičení
- videa
- fotoalba
- zajímavosti
- webové odkazy
- audia
- mezipředmětové vztahy
- řešení

AKCE
do 30. 9. 2020
zdarma MIUČ+
(více na str. 66)

IC

IC

IC

IC

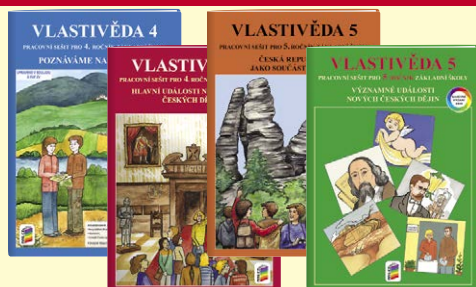
Název titulu	Typ licence	Škola (neomezeně)		Škola (1 rok)		Učitel (1 rok)		Žák (1 rok)	
		kat. č.	cena	kat. č.	cena	kat. č.	cena	kat. č.	cena
MIUČ+ Vlastivěda 4 – Poznáváme naše dějiny		4-93-1	4 990,-	4-93-3	990,-	4-93-T	590,-	4-93-4	59,-
MIUČ+ Vlastivěda 5 – Poznáváme naše dějiny		5-93-1	4 990,-	5-93-3	990,-	5-93-T	590,-	5-93-4	59,-

Vlastivěda pro 4.–5. ročník – DUHOVÁ ŘADA

AKCE PRO ŠKOLY

Při zakoupení pracovního sešitu **Vlastivěda 4 – Poznáváme naši vlast**, **Vlastivěda 4 – Hlavní události nejstarších českých dějin**, **Vlastivěda 5 – ČR jako součást Evropy** nebo **Vlastivěda 5 – Významné události nových českých dějin** pro celou třídu získáte **ZDARMA** licenční certifikát na aktivaci kterékoli **MIUč+ dle vlastního výběru** na školní rok 2020/2021 (školní multilicence a žákovské licence). Na objednávku připište „Akce VL 4“, „Akce VL 5“. Akce platí do **30. 9. 2020**.

Učebnice

VLASTIVĚDA 4 – POZNÁVÁME NAŠI VLAST

D A4 64 str. 4-40 95 Kč

Učebnice a pracovní sešit jsme aktualizovali a rozšířili (především byla přidána kapitola Já a hospodaření) tak, aby očekávané výstupy odpovídaly upravenému RVP ZV. Učebnice je aktualizována od 7. vydání (2016), sešit od 6. vydání.

Žáci se s paní učitelkou Vlastivědou vydají na putování po České republice a za poznáváním jejích krás. Předností učebnice jsou přehledné mapky jednotlivých krajů, samostatné mapky povrchu, vodstva, zemědělství a průmyslu, ve kterých mohou žáci z ptáčích perspektivy snadno pozorovat konkrétní údaje z probíraného učiva. Naučí se také pracovat s příruční vlastivědnou mapou České republiky, vloženou do každé učebnice.

VLASTIVĚDA 4 – HLAVNÍ UDÁLOSTI NEJSTARŠÍCH ČESKÝCH DĚJIN

D A4 48 str. 4-45 95 Kč

Do učebnice jsou zařazeny hlavní události nejstarších českých dějin, a to po nástup Habsburků na český trůn. V učebnici najdete přiloženou časovou přímku.

VLASTIVĚDA 5 – ČESKÁ REPUBLIKA JAKO SOUČÁST EVROPY

D A4 80 str. 5-40 95 Kč

Žáci nahlédnou do krajů České republiky v pozvánkách na inspirativních dvoustranách se samostatnou přehlednou mapkou kraje a fotografickou upoutávkou zajímavých míst v kraji. V druhé části učebnice žáci pohlédnou na naši vlast jako na srdce Evropy. Příloha učebnice obsahuje podrobnou mapu České republiky a mapu Evropy.

VLASTIVĚDA 5 – VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI NOVÝCH ČESKÝCH DĚJIN

D A4 56 str. 5-45 95 Kč

V učebnici jsou v 15 kapitolách zařazeny stěžejní události českých dějin od počátku novověku. K získání celkového časového přehledu je přiložena přehledná časová osa.

Pracovní sešity

V minulém roce byly vydány plněbarevné verze pracovních sešitů. U původních, černobílých verzí 4-42 a 5-42 probíhá doprodej.

VLASTIVĚDA 4 – POZNÁVÁME NAŠI VLAST

D A4 40 str. 4-42 49 Kč

VLASTIVĚDA 4 – POZNÁVÁME NAŠI VLAST (BAREVNÝ) **NOVINKA**

D A4 40 str. 4-43 59 Kč

VLASTIVĚDA 4 – HL. UDÁLOSTI NEJST. Č. DĚJIN (BAREVNÝ) **NOVINKA**

D A4 28 str. 4-48 55 Kč

VLASTIVĚDA 5 – ČESKÁ REPUBLIKA JAKO SOUČÁST EVROPY

D A4 68 str. 5-42 49 Kč

VLASTIVĚDA 5 – ČR JAKO SOUČÁST EVROPY (BAREVNÝ) **NOVINKA**

D A4 68 str. 5-43 59 Kč

VLASTIVĚDA 5 – VÝZN. UDÁLOSTI NOVÝCH Č. DĚJ. (BAREVNÝ) **NOVINKA**

D A4 24 str. 5-48 55 Kč

Pomůcky

MAPA (VLASTIVĚDA 4)

4-41 19 Kč;

ČASOVÁ PŘÍMKA (VLASTIVĚDA 4)

4-46 11 Kč;

MAPA (VLASTIVĚDA 5)

5-41 19 Kč;

ČASOVÁ PŘÍMKA (VLASTIVĚDA 5)

5-46 11 Kč

UKÁZKA: PRACOVNÍ SEŠITY VLASTIVĚDA 4

POČASÍ A PODNEBÍ, PŮDY A ZEMĚDĚLSTVÍ

te chybějící údaje nebo vyberte správnou variantu.

žijí stav atmosféry na určitém místě a v jisté době nazýváme _____
 vlněno např. _____
 bi je _____
 last leží v _____ podnebném pásu. Počasí v ČR je (stálé – proměnlivé).

2. Vyberte správnou variantu.

V nížinách je podnebí (teplejší – chladnější). Ve vyšších nadmořských výškách je (více – méně) srážek a léto je (delší – kratší).

3. Spojte správně.

brambory	okolí Žatce (severní Čechy)	
vinná réva	podhorské oblasti	
chmel	jižní Morava	
chov ryb	Českomoravská vrchovina	
pastevní chov skotu a ovcí	jižní Čechy	

4. Podtrhněte název oblasti, kde bývá tepleji.

Českomoravská vrchovina – Krkonoše
 jižní Morava – Šumava
 Jeseníky – Polabí

5. Doplňte chybějící údaje nebo vyberte správnou variantu. Pracujte s mapkou podnebí a zemědělství v učebnici.

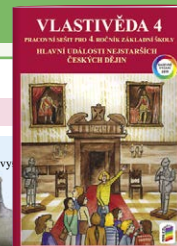
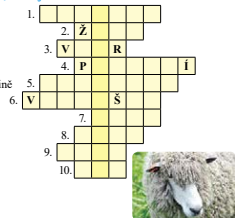
Krajina mého bydliště se nachází v _____ podnebné oblasti. Je zde (úrodná – méně úrodná – neúrodná) půda. V okolí zemědělci pěstují _____

a chovají _____

6. Doplňte údaje podle nápovědy. Získáte název města, které je centrem ovocnářské oblasti.

- veličina měřená ve °C
- druh obilí
- proudění vzduchu
- dlouhodobý stav počasí na určitém místě
- nejrozšířenější hosp. rostlina na Českomor. vrchovině
- druh pícniny (zeleného krmiva pro dobytek)
- hospodářská rostlina pro výrobu cukru
- nejchladnější roční období
- zvíře chované pro vlnu
- textilní rostlina

Tajenka:

KELTOVÉ NA NAŠEM ÚZEMÍ

Už víme, že:

Jméno Bohemia vzniklo podle názvu jednoho z keltských kmenů. Kelty na našem území později vyhnali Germáni. Dozvídáme se o tom z vykopávek i z písemných památek.

Badatelský úkol:

- Zjistěte, kde v Evropě dnes žijí potomci pravěkých Kelty.
- Které země v Evropě se hlásí ke germánským předkům?

1. Znáte některé výrobky označené značkou „Bohemia“?

2. Vyznačte názvy šperků z keltského hrobu. Ze zbylých písmen složte tajenku.

NÁKŘČNÍK NÁRAMEK MISPONA ENÁHRDELNÍ KLPRSTENÍ.

Tajenka: Posvátná rostlina Kelty: _____

3. Vyznačte správnou odpověď. Z písmen u správných odpovědí složte tajenku.

Kelové znali sklo a vyráběli skleněné korále.

- B. ne
 Z. ano

Kelové znali a používali hrací kroužky.

- Á. ano
 E. ne

Kelové vyráběli ze železa srpy, kosy, hrábě.

- V. ano
 M. ne

Kelové u nás stavěli mosty a silnice.

- P. ne
 I. ano

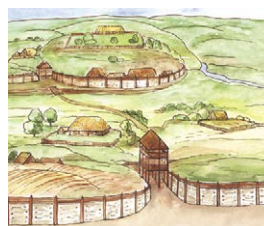
Kelové mlieli obilí rotačními mlýnkami.

- S. ano
 A. ne

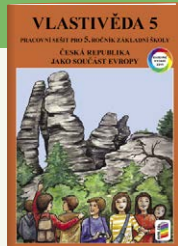
Byly v keltských vykopávkách nalezeny nůžky, lopaty, řetězy, pilníky, kleště a jiné výrobky ze železa?

- V. ne
 T. ano

Tajenka: Nejznámějším oppidem u nás byly Stradonice, největším: _____

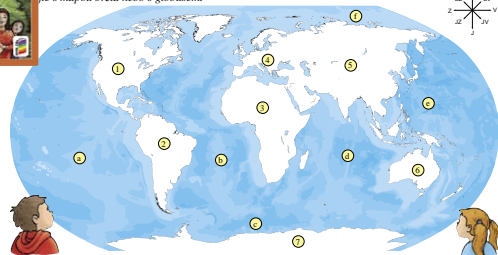
UKÁZKA: PRACOVNÍ SEŠITY VLASTIVĚDA 5

EVROPA – JEDEN ZE SVĚTADÍLŮ

Je název světadílů a oceánů. Zeleně vybarvte Evropu.

je s mapou světa nebo s globusem.

2. Doplňte nebo vyberte jednu z možností.

Pracujte s mapou světa nebo s globusem.
 Většina povrchu Země je tvořena (pevninou – vodstvem). Vodstvo obklopující pevninu je spojeno v jeden velký světový _____. Oceány oddělují pevninu na několik částí, které nazýváme _____ (kontinenty). Evropa je (druhým – třetím) nejmenším světadílem. Nejmenší světadíl se nazývá _____. Největší světadíl je _____. Na východě _____ sousedí s _____, na jihu s _____. Hranice mezi _____ a _____ prochází převážně po _____. tyto světadíly nejsou odděleny _____. Česká republika leží v _____.

POVRCH

1. Doplňte.

Pracujte s mapou z učebnice, str. 55, a s mapou Evropy ze školního atlasu.
 Evropa má velmi členitý pobřeží. Vyběžky pevniny do moří a oceánů nazýváme _____. Na severu Evropy leží _____ poloostrov, na jihozápadě je _____ poloostrov. Do Středozemního moře vybíhá na jihu _____ poloostrov a na jihovýchodě _____ poloostrov. Do Evropy náleží také ostrovy, největší jsou: _____. Nejsou severněji ležící ostrov _____. Ostrovy ve Středozemním moři jsou např.: _____.

4. SVĚTLO ROZUMU

Už víme, že:

Od 18. století se v Evropě začalo šířit učení, které hlásalo nové názory na život a přírodu. Staré náboženské představy o uspořádání světa začaly ustupovat. Tomuto novému učení říkáme osvícenství. V habsburské monarchii začali prosazovat osvícenské myšlenky císařovna Marie Terezie a její syn Josef II. Oba přivedli celou řadu reforem, které usnadňovaly lidem život.

Badatelský úkol:

- Pokuste se zjistit, kdy byla ve vaší obci založena první škola a kde se nacházela.

1. Přifaďte jednotlivé reformy k jejich tvůrcům (ke jménům Marie Terezie a Josefa II.).

Marie Terezie

- povinná školní docházka
- snížení roboty na tři dny v týdnu
- zrušení nevoľnictví
- budování stálého vojska
- tolerancní patent
- zrušení některých klášterů
- budování nemocnic a ústavů pro chudé
- zákaz mučení obviněných
- povinnost vrchnosti platit daně
- omezení počtu svátků
- výstavba pevností

Josef II.

2. Využijte tajenku.

Titul Marie Terezie
 Jedna ze zemí Koruny české
 Obec, u níž Josef II. vyoral brázdou
 Ve škole se děti učily psát, počítat a
 Název venkovských škol
 Snášlivost neboli
 Josef II. vydal patent
 Marie Terezie začala budovat
 Nejvýznamnější vrstva ve společnosti (vedle církve)
 Osvícenci chtěli lid
 Titul Josefa II.

